

Sygnatura wytycznych

**Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**

**Wytyczne szczegółowe w zakresie przyznawania wypłaty i zwrotu pomocy
finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata
2023–2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez
Społeczność (RLKS) – komponent Wdrażanie LSR**

(projekt)

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

\$imię nazwisko

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, \$data podpisu r.

Podstawa prawna

Wytyczne zostały wydane na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz. U. poz. 412).

Obowiązywanie wytycznych

Wytyczne obowiązują od dnia Wprowadź tekst.

Spis treści

I. Słownik pojęć.....	5
II. Wykaz skrótów	9
III. Informacje ogólne	10
IV. Przyznawanie pomocy	12
IV.1 Forma, wysokość oraz limity pomocy:	12
IV.2. Zaliczka/wyprzedzające finansowanie kosztów operacji.....	14
IV.3. Warunki przyznania pomocy podmiotowe.	14
IV.4. Warunki przyznania pomocy przedmiotowe.	18
IV.5. Rodzaje kryteriów wyboru operacji oraz zasady ich określania	25
V. Wypłata pomocy.....	26
V.1. Warunki wypłaty pomocy formie płatności ryczałtowych.....	26
V.2. Warunki wypłaty pomocy formie zwrotu części kosztów.	29
VI. Zobowiązania w okresie związania celem.....	31
VII Opis wdrażania szczególnych rodzajów operacji	34
VII.1. Opis wdrażania projektów partnerskich.....	34
VII.2. Opis wdrażania operacji własnych	35
VII.3. Opis wdrażania operacji grantowych.....	35

I. Słownik pojęć

kryteria wyboru operacji – kryteria, o których mowa w art. 19a ust. 3 pkt 6 ustawy RLKS określone przez LGD, obowiązujące dla danej LSR (dostępowe lub rankingujące)

harmonogram naborów wniosków o przyznanie pomocy – harmonogram, o którym mowa w art. 148 ustawy PS WPR oraz rozdziale V. wytycznych podstawowych

regulamin naboru – regulamin naboru wniosków o przyznanie pomocy

projekty grantowe – projekty, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 1 ustawy o RLKS

grantobiorca – podmiot, o którym mowa w art. 17 ust. 4b ustawy RLKS

grant – środki finansowe, o których mowa w art. 17 ust. 4d ustawy RLKS

operacje własne – operacje, o których mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2 ustawy o RLKS

operacja realizowana w partnerstwie – operacja realizowana przez co najmniej dwa podmioty z obszaru objętego daną LSR

projekt partnerski - operacja realizowana przez co najmniej dwa podmioty, w tym co najmniej jeden podmiot spoza obszaru objętego daną LSR. Projekt partnerski może obejmować również zadanie, na które udziela się grantu w ramach projektu grantowego w zakresie przygotowania projektu partnerskiego

pozarolnicze funkcje gospodarstw rolnych – działalność prowadzona w gospodarstwie obok działalności rolniczej, wykorzystujące zasoby tego gospodarstwa

krótki łańcuch żywnościowy (KŁŻ) – – partnerstwo rolników w zakresie sprzedaży produktów rolnych konsumentom bez udziału pośredników, z wyłączeniem podmiotów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego

tworzenie KŁŻ – operacja polegająca na organizacji KŁŻ obejmująca inwestycje związane z przygotowaniem produktów do sprzedaży, przechowywaniem, dostarczaniem do klientów, marketingiem

rozwijanie KŁŻ – operacja polegająca na dostosowaniu efektywności istniejącego KŁŻ do zwiększonej liczby rolników/partnerów w ramach tego KŁŻ, rozszerzonego asortymentu, wdrożeniu nowych systemów sprzedaży lub rozliczeń finansowych lub

szerszą promocję, rozszerzenie kręgu odbiorców poprzez zastosowanie różnorodnych kanałów komunikacji z konsumentem

tworzenie gospodarstw agroturystycznych – operacja polegająca na dostosowaniu małego gospodarstwa do świadczenia usług polegających na wynajmowaniu pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczeniu innych usług związanych z pobytem turystów, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo przedsiębiorców oraz wymagań niezbędnych do systemu kategoryzacji WBN. Operacja nie obejmuje kosztów inwestycji w produkcję rolniczą lub przetwórczą

usługi czasu wolnego – działalność niemająca charakteru materialnego, którą rolnik może zaoferować odwiedzającym gospodarstwo rolne w celu dostarczenia im określonych korzyści lub zaspokojenia ich potrzeb w czasie, który wolny jest od pracy zarobkowej, systematycznego kształcenia, zaspokojenia elementarnych potrzeb fizjologicznych oraz obowiązkowych czynności domowych, natomiast spożytkowany na cele rodzinne, wypoczynek, szeroko pojęte życie społeczne i pozostałą aktywność, w celu odnowy sił fizycznych, regeneracji sił psychicznych (rozrywką), rozwoju kulturalnego (rozwój osobowości, kwalifikacji, wiedzy)

gospodarka doświadczeń – celowe projektowanie w gospodarstwie rolnym wyjątkowości oraz oryginalności doznań i doświadczeń, jako niezależnej wartości, zmierzających do zaspokojenia ludzkich potrzeb oferowane przez rolnika w postaci niepowtarzalnych i autentycznych atrakcji, niedostępnych poza obszarami wiejskimi, które konsument uznaje za unikalne, osobiste, niezapomniane i trwałe, a jednocześnie angażujące go na poziomie emocjonalnym, fizycznym, intelektualnym, a nawet duchowym. Liczą się doświadczenia i działania związane z procesem ich nabywania, a nie sama konsumpcja – na pierwszy plan wysuwa się doznanie i osobisty rozwój

system kategoryzacji Wiejskiej Bazy Noclegowej (WBN) – dobrowolny system oceny obiektów turystyki wiejskiej zarządzany przez Polską Federację Turystyki Wiejskiej „GG”

rozwijanie gospodarstw agroturystycznych – operacja polegająca na dostosowaniu małego gospodarstwa do rozszerzonej oferty świadczonych w gospodarstwie usług polegających na wynajmowaniu pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia innych usług związanych z pobytem turystów zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo przedsiębiorców lub podniesieniu standardu świadczonych

usług zgodnie z wymaganiami systemu klasyfikacji WBN. Operacja nie obejmuje kosztów inwestycji w produkcję rolniczą lub przetwórczą

tworzenie zagród edukacyjnych – operacja polegająca na dostosowaniu małego gospodarstwa do świadczenia usług edukacyjnych zgodnie ze standardami określonymi przez CDR O/Kraków. Operacja nie obejmuje kosztów inwestycji w produkcję rolniczą lub przetwórczą

rozwijanie zagród edukacyjnych – operacja polegająca na dostosowaniu małego gospodarstwa do rozszerzonej oferty usług edukacyjnych lub podniesienie standardu świadczonych usług zgodnie ze standardami określonymi przez CDR O/Kraków. Operacja nie obejmuje kosztów inwestycji w produkcję rolniczą lub przetwórczą

tworzenie gospodarstw opiekuńczych – operacja polegająca na dostosowaniu małego gospodarstwa do świadczenia usług opiekuńczych zgodnie z Modelem Gospodarstwa Opiekuńczego opracowanym w ramach projektu GROWID (<https://growid.pl/>)

rozwijanie gospodarstw opiekuńczych – operacja polegająca na dostosowaniu małego gospodarstwa do rozszerzonej oferty usług opiekuńczych lub podniesienie standardu świadczonych usług zgodnie z Modelem Gospodarstwa Opiekuńczego opracowanym w ramach projektu GROWID

użytek rolny – użytek rolny w rozumieniu art. 2 pkt 31 ustawy PS WPR

wnioskodawca – podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy

beneficjent – podmiot, któremu przyznano pomoc

rolnik – rolnik w rozumieniu art. 3 pkt 1 rozporządzenia 2021/2115, którego gospodarstwo jest położone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

działalność rolnicza – działalność rolnicza określona zgodnie z art. 4 ust. 2 rozporządzenia 2021/2115 w PS WPR

małe gospodarstwo – gospodarstwo, którego powierzchnia nie przekracza 10 ha.

produkt rolny – produkt wymieniony w załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, niebędący produktem rybołówstwa

przygotowanie do sprzedaży – czynności niezbędne do przygotowania produktów zwierzęcych lub roślinnych do sprzedaży, np. czyszczenie, mycie, sortowanie, pakowanie produktów rolnych w gospodarstwie

pozarolnicza działalność gospodarcza - zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2021 r. poz. 162)

mikroprzedsiębiorstwa i małe przedsiębiorstwa – przedsiębiorstwa spełniające kryteria, o których mowa w załączniku I do rozporządzenia Komisji (UE) 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu

operacja nieprodukcyjna – operacja niekomercyjna tzn. operacja realizowana w celu innym niż uzyskanie zysku oraz nie wykonywana w ramach prowadzonej działalności gospodarczej

inwestycja w małą infrastrukturę – inwestycja infrastrukturalna, której koszty całkowite nie przekraczają 1 mln euro

wsparcie dla grup osób w niekorzystnej sytuacji – wsparcie w ramach PS WPR dedykowane: osobom z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunom, kobietom, migrantom, rolnikom z małych gospodarstw lub osób poszukujących zatrudnienia np. mieszkańcom osiedli po-PGR

dziedzictwo przyrodnicze (naturalne) – pomniki przyrody, miejsca i strefy o wyjątkowej wartości przyrodniczej podlegające ochronie prawnej (Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego przyjęta w Paryżu 16 listopada 1972 r., ratyfikowanej przez stronę polską 30 września 1976 r.). Za dziedzictwo naturalne uważa się:

- 1) pomniki przyrody utworzone przez formacje fizyczne i biologiczne albo zgrupowania takich formacji przedstawiające wyjątkową powszechną wartość z punktu widzenia estetycznego lub naukowego;
- 2) formacje geologiczne i fizjograficzne oraz strefy o ściśle oznaczonych granicach stanowiące siedliska zagrożonych zagładą gatunków zwierząt i roślin oraz mające wyjątkową powszechną wartość z punktu widzenia nauki lub ich zachowania;

3) miejsca lub strefy naturalne o ściśle oznaczonych granicach, mające wyjątkową powszechną wartość z punktu widzenia nauki, zachowania lub naturalnego piękna

okres związania celem – okres po wypłacie pomocy, w trakcie którego beneficjent powinien utrzymać spełnianie warunków przyznania i wypłaty pomocy oraz realizować lub zrealizować określone zobowiązania w ramach danej interwencji PS WPR

dzień wypłaty pomocy – dzień uznania środków z tytułu wypłaty płatności pośredniej/ostatecznej/pierwszej raty/drugiej raty pomocy na rachunku beneficjenta

umowa ramowa – umowa o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność zawierana między zarządem województwa i LGD, której LSR została wybrana do finansowania w okresie programowania 2023-2027

wytyczne podstawowe – wytyczne podstawowe w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027

II. Wykaz skrótów

EFRR – Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

SW – samorząd województwa, reprezentowany przez zarząd województwa

LGD – lokalna grupa działania

LSR – strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, o której mowa w ustawie RLKS

ustawa ARiMR – ustawa z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

ustawa RLKS – ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności

ustawa PS WPR – ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej

ustawa o finansowaniu WPR – ustawa z dnia 22 lutego 2023 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej na lata 2023-2027

ustawa PZP – ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych

ustawa PPSA – ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi

ustawa Prawo przedsiębiorców – ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców

ustawa o usługach hotelarskich – ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych

rozporządzenie 2021/2115 - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013

BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego

JSFP – jednostka sektora finansów publicznych

WOP – wniosek o płatność

WOP I – wniosek o płatność pierwszej raty pomocy w formie płatności ryczałtowej

WOP II – wniosek o płatność drugiej raty pomocy w formie płatności ryczałtowej

WOPP – wniosek o przyznanie pomocy

III. Informacje ogólne

1. Niniejsze wytyczne uzupełniają wytyczne podstawowe w odniesieniu do operacji w ramach komponentu Wdrażanie LSR, który obejmuje w ramach interwencji wsparcie, o którym mowa w art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2021/1060 tj.:

- 1) operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD, w tym operacje realizowane w partnerstwie oraz projekty partnerskie,
- 2) operacji własnych LGD,
- 3) projektów grantowych, w tym projektów grantowych w zakresie przygotowania koncepcji inteligentnych wsi oraz w zakresie przygotowania projektów partnerskich.

2. Niniejsze wytyczne określają właściwe dla I.13.1 LEADER- Wdrażanie LSR:
 - 1) informacje ogólne, w tym opis wdrażania: projektów partnerskich, projektów grantowych oraz operacji własnych,
 - 2) zasady ogłaszania naborów WOPP,
 - 3) rodzaje kryteriów wyboru operacji oraz zasady ich określania,
 - 4) sposób oceny merytorycznej wniosku,
 - 5) warunki przyznawania pomocy,
 - 6) warunki realizacji operacji,
 - 7) formę w jakiej przyznawana jest pomoc, wysokość pomocy udzielanej beneficjentowi oraz poziom pomocy operacji,
 - 8) warunki wypłaty pomocy,
 - 9) zobowiązania beneficjenta.
3. Wytyczne są skierowane do ARiMR, SW jako podmiotu właściwego w sprawie o przyznanie pomocy oraz LGD jako podmiotu właściwego do publikacji ogłoszeń o naborach wniosków, opracowania regulaminu naboru wniosków oraz wyboru operacji lub grantobiorców dla I.13.1 LEADER - Wdrażanie LSR w celu:
 - 1) opracowania treści ogłoszenia o naborze WOPP oraz regulaminu naboru;
 - 2) opracowania procedur wyboru operacji, określenia kryteriów wyboru oraz ustalania minimalnej lub maksymalnej kwoty pomocy,
 - 3) przygotowania do realizacji zadań związanych z przyznawaniem, wypłatą i zwrotem pomocy.
4. Pomoc przyznaje się w zakresie:
 - 1) rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez:
 - a) - podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne,
 - b) - rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej,
 - 2) rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania:
 - a) - gospodarstw agroturystycznych,
 - b) - zagród edukacyjnych,
 - c) - gospodarstw opiekuńczych,
 - 3) rozwój współpracy poprzez tworzenie i rozwijanie KŁŻ,

- 4) poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych w punktach 1-3,
- 5) przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi,
- 6) poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej,
- 7) kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmocnienie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych,
- 8) włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji poprzez:
 - a) realizację operacji nieinwestycyjnych na rzecz grup osób wymagających włączenia,
 - b) realizację operacji inwestycyjnych przez podmioty świadczące usługi na rzecz grup osób wymagających włączenia w ramach swoich zadań ustawowych albo statutowych,
- 9) ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi.

5. Pomocy nie przyznaje się na operacje obejmujące budowę lub modernizację dróg, targowisk, sieci wodno-kanalizacyjnych, przydomowych oczyszczalni ścieków, oraz operacje dotyczące świadczenia usług dla rolnictwa.

IV. Przyznawanie pomocy

IV.1 Forma, wysokość oraz limity pomocy:

1. Pomoc przyznaje się w formie:
 - 1) zwrotu części kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 500 tys. zł,
 - 2) kosztów jednostkowych w przypadku pomocy stanowiącej grant na przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi w ramach projektu grantowego, o którym mowa w ustawie RLKS w wysokości 4 tys. zł,

- 3) płatności ryczałtowych w przypadku pomocy na:
 - a) podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne w wysokości do 150 tys. zł,
 - b) tworzenie gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych albo gospodarstw opiekuńczych - w wysokości do 150 tys. zł,
 - c) tworzenie KŁŻ - w wysokości do 350 tys. zł,
 - d) przygotowanie projektu partnerskiego z podmiotem spoza obszaru objętego daną LSR stanowiącej grant na zadanie w ramach projektu grantowego w wysokości:
 - do 50 tys. zł w przypadku partnera krajowego
 - do 150 tys. zł w przypadku partnera zagranicznego;

2. Pomoc przyznaje się w wysokości:

- 1) nieprzekraczającej poziomu dofinansowania wynoszącego:
 - a) do 65% kosztów kwalifikowalnych na operacje obejmujące inwestycje produkcyjne, z wyjątkiem operacji dotyczących rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych gdzie intensywność wynosi do 85% kosztów kwalifikowalnych operacji;
 - b) do 100% kosztów kwalifikowalnych w przypadku operacji obejmujących inwestycje nieprodukcyjne, z tym że do 75% kosztów kwalifikowalnych w przypadku jednostek sektora finansów publicznych, z czego pomoc finansowana z EFRROW wynosi maksymalnie 55% kosztów kwalifikowalnych, a pozostałe 20% kosztów kwalifikowalnych ze środków budżetu państwa,
- 2) nie wyższej niż 500 tys. zł na beneficjenta, także w przypadku sumy pomocy uzyskanej przez podmiot będący beneficjentem lub grantobiorcą, z wyłączeniem LGD i JSFP,
- 3) nie niższej niż 30 tys. zł na operację, a w przypadku projektu grantowego w zakresie:
 - a) przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi - 20 tys. zł,
 - b) przygotowanie projektów partnerskich odpowiednio:
 - 100 tys. zł - w przypadku partnera krajowego.
 - 300 tys. zł w przypadku partnera zagranicznego.

- 4) nieprzekraczającej 40% środków LSR na operacje realizowane przez JSFP (także LSR wielofunduszowej), chyba że operacja realizuje koncepcję inteligentnej wsi,
- 5) nieprzekraczającej 20% środków komponentu Wdrażanie LSR w przypadku operacji własnych LGD,
- 6) nieprzekraczającej 1% budżetu komponentu Wdrażanie LSR w przypadku projektu grantowego na przygotowanie projektów partnerskich,

IV.2. Zaliczka/wyprzedzające finansowanie kosztów operacji.

1. Na finansowanie kosztów kwalifikowalnych operacji wnioskodawca może ubiegać się o zaliczkę zgodnie z ustawą o PS WPR oraz wytycznymi podstawowymi.
2. Beneficjenci mogą otrzymać z agencji płatniczej środki publiczne z budżetu państwa na wyprzedzające finansowanie pomocy, w tym na wyprzedzające finansowanie kosztów kwalifikowalnych ponoszonych na realizację operacji w zakresie, w jakim pomoc jest przyznawana i wypłacana w formie refundacji kosztów kwalifikowalnych, zgodnie z art. 16 ustawy o finansowaniu WPR.
3. JST i LGD mogą ubiegać się o wyprzedzające finansowanie kosztów kwalifikowalnych operacji w formie pożyczki z BGK w zakresie, w jakim pomoc na te operacje jest przyznawana i wypłacana w formie refundacji kosztów kwalifikowalnych, zgodnie z art. 13 ustawy o finansowaniu WPR.
4. Nie jest możliwe łączenie - w ramach jednej operacji - zaliczki z instrumentami wyprzedzającego finansowania, o których mowa w art. 13 i 16 ustawy o finansowaniu WPR.
5. W zakresie nieuregulowanym niniejszymi Wytycznymi oraz wytycznymi podstawowymi należy stosować obowiązujące przepisy prawa.

IV.3. Warunki przyznania pomocy podmiotowe.

1. Pomoc przyznaje się następującym podmiotom z obszaru objętego LSR:
 - 1) osobom fizycznym, w tym wykonującym działalność gospodarczą,
 - 2) osobom prawnym, w tym mikro i małym przedsiębiorstwom, organizacjom pozarządowym, JSFP
 - 3) jednostkom nieposiadającym osobowości prawnej, którym ustawa nadaje zdolność prawną;

Pomoc może być przyznana następcy prawnemu beneficjenta lub nabywcy całości albo części przedsiębiorstwa lub gospodarstwa. Tryb postępowania w przypadku wystąpienia następstwa prawnego lub zbycia gospodarstwa został określony w Wytocznych podstawowych.

2. Pomoc przyznaje się, jeżeli wnioskodawca będący:
 - 1) osobą fizyczną, wykazuje związek z obszarem objętym LSR tj. ma miejsce zamieszkania na obszarze wiejskim objętym LSR lub miejsce wykonywania działalności gospodarczej, w tym rolniczej, oznaczone adresem wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub innego publicznego rejestru, na obszarze wiejskim objętym LSR,
 - 2) osobą prawną, z wyłączeniem województwa, wykazuje związek z obszarem objętym LSR tj. siedziba tej osoby lub jej oddziału znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR, chyba, że osoba prawna jest:
 - a) LGD,
 - b) gminą, która nie spełnia tego warunku, ale jej obszar jest obszarem wiejskim objętym LSR, w ramach której zamierza realizować operację,
 - c) powiatem, który nie spełnia tego warunku, ale przynajmniej jedna z gmin wchodzących w skład tego powiatu spełnia ten warunek,
 - 3) jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli siedziba tej jednostki lub jej oddziału znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR,
3. W przypadku gdy wnioskodawca wykonuje działalność gospodarczą, pomoc jest przyznawana, jeżeli podmiot ten prowadzi mikroprzedsiębiorstwo albo małe przedsiębiorstwo, przy czym w przypadku gdy operacja będzie realizowana w ramach wykonywania działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej warunki przyznania pomocy powinny być spełnione przez wszystkich współników tej spółki.
4. W przypadku gdy wnioskodawca ubiega się o pomoc w zakresie:
 - 1) podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne – pomoc przyznaje się, jeżeli wnioskodawca:
 - a) nie wykonuje działalności gospodarczej w okresie roku poprzedzającego złożenie WOPP,

- b) nie otrzymał lub nie ubiega się o przyznanie pomocy na operację w zakresie rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych
 - c) nie podlega, na podstawie odrębnych przepisów, obowiązkowi ubezpieczeń społecznych, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,
- 2) rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej – pomoc przyznaje się, jeżeli:
- a) w okresie 3 lat poprzedzających dzień złożenia WOPP wykonywał łącznie co najmniej przez 365 dni działalność gospodarczą, do której stosuje się Prawo przedsiębiorców, oraz nadal wykonuje tę działalność;
 - b) nie została mu dotychczas przyznana pomoc na operację w zakresie podejmowanie działalności gospodarczej albo upłynęło co najmniej 2 lata od dnia przyznania temu podmiotowi pomocy na operację w tym zakresie;
- 3) rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych polegającej na tworzeniu gospodarstwa agroturystycznego, zagrody edukacyjnej albo gospodarstwa opiekuńczego – pomoc przyznaje się, jeżeli:
- a) jest rolnikiem lub domownikiem będącym właścicielem lub współwłaścicielem małego gospodarstwa, w którym prowadzona jest działalność rolnicza,
 - b) nie została mu dotychczas przyznana pomoc w zakresie pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych albo upłynęło co najmniej 2 lata od dnia przyznania temu podmiotowi pomocy na operację w tym zakresie;
- 4) tworzenie KŁŻ – pomoc przyznaje się, jeżeli w skład partnerstwa wchodzi co najmniej 5 rolników i każdy z nich:
- a) spełnia wymagania określone w przepisach w sprawie prowadzenia działalności:
 - w ramach dostaw bezpośrednich lub
 - przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej, lub w ramach rolniczego handlu detalicznego lub
 - w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, lub wykonuje działalność gospodarczą, do której stosuje się Prawo przedsiębiorców, w zakresie co najmniej jednego z rodzajów

działalności określonych w dziale 10 i 11 Polskiej Klasyfikacji Działalności;

- b) nie została im przyznana pomoc na te same koszty kwalifikowalne (chyba że pomoc przyznano, lecz odmówiono jej wypłaty) w ramach:
- PS WPR I.10.5 Rozwój małych gospodarstw,
 - PS WPR I.10.6.2 Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (Instrumenty finansowe) – w gospodarstwie,
 - PS WPR I.10.7.2 – Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (Instrumenty finansowe) – poza gospodarstwem
 - KPO A1.4.1. „Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu”;
- c) nie została im dotychczas przyznana pomoc w zakresie tworzenia albo rozwijania KŁŻ albo upłynęło co najmniej 2 lata od dnia wypłaty im pomocy na operację w tym zakresie;

5. W przypadku gdy wnioskodawca ubiega się o przyznanie pomocy na rozwój:

- 1) gospodarstwa agroturystycznego – pomoc przyznaje się, jeżeli wykaże w okresie 3 lat poprzedzających dzień złożenia WOPP wykonywał łącznie co najmniej przez 365 dni działalność, o której mowa art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo przedsiębiorców potwierdzoną wpisem do ewidencji gminnej obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie zostały zgłoszone do ewidencji innych obiektów hotelarskich zgodnie z art. 35 ust. 3 i 4 oraz art. 38 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich
- 2) rozwój współpracy poprzez tworzenie lub rozwijanie KŁŻ – pomoc przyznaje się, jeżeli jest rolnikiem a ponadto wykaże w okresie 3 lat poprzedzających dzień złożenia WOPP prowadził łącznie co najmniej przez 365 dni działalność w ramach KŁŻ,

6. W przypadku gdy wnioskodawca ubiega się o przyznanie pomocy na poprawę dostępu do małej infrastruktury publicznej – pomoc przyznaje się, jeżeli jest JSFP,

7. W przypadku gdy wnioskodawca ubiega się o przyznanie pomocy na włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji – pomoc przyznaje się, jeżeli jest organizacją pozarządową, w szczególności podmiotem świadczącym usługi na rzecz grup osób wymagających włączenia w ramach swoich zadań ustawowych albo statutowych lub instytucją kultury,

8. W przypadku gdy wnioskodawca ubiega się o przyznanie pomocy na:

- 1) operację własną,
- 2) projekt grantowy

pomoc przyznaje się, jeżeli wnioskodawcą jest LGD.

IV.4. Warunki przyznania pomocy przedmiotowe.

1. Pomoc przyznaje się na operację:

1) która została wybrana do finansowania ze środków danej LSR a tym samym:

- a) przyczynia się do osiągnięcia zakładanych wartości wskaźników rezultatu określonych dla oceny postępu osiągania celów tej LSR lub rozumiana jako bezpośredni wpływ na realizację konkretnego przedsięwzięcia,
- b) spełnia kryteria wyboru operacji określone przez LGD w celu zapewnienia najefektywniejszego dopasowania wybieranych operacji do realizacji założonych w LSR przedsięwzięć, np. jest zgodna z zakresem tematycznym danego naboru wniosków,
- c) LSR przewiduje udzielenie pomocy na ten zakres lub szczególny rodzaj operacji;

2) której realizacja nastąpi w maksymalnie 2 etapach w terminie do 2 lat w przypadku operacji jednoetapowej lub 3 lat w przypadku operacji dwuetapowej od:

- a) dnia wypłaty pierwszej raty pomocy, w przypadku płatności ryczałtowej,
- b) dnia zawarcia umowy o przyznaniu pomocy, w pozostałych przypadkach,

lecz nie później niż do dnia 30 czerwca 2029 r.

2. W przypadku operacji realizowanej w partnerstwie pomoc jest przyznawana, jeżeli wnioskodawca przedłożył:

- 1) dokument potwierdzający wolę współpracy co najmniej 2 podmiotów,
- 2) uzasadnienie realizacji operacji w partnerstwie,
- 3) wskazał zadania realizowane przez wszystkich zaangażowanych partnerów, za wyjątkiem operacji realizowanej w ramach zakresu rozwój współpracy poprzez tworzenie lub rozwijanie KŁŻ.

3. W przypadku operacji polegającej na przygotowaniu projektu partnerskiego z podmiotem spoza obszaru objętego daną LSR pomoc jest przyznawana, jeżeli operacja jest realizowana wyłącznie w formule projektu grantowego oraz LGD przewiduje możliwość sfinansowania zadań partnera z obszaru objętego tą LSR w ramach realizacji projektu partnerskiego.
4. W przypadku operacji z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, która dotyczy inwestycji w obiekt zabytkowy, pomoc jest przyznawana, jeżeli wnioskodawca wykaże, iż obiekt jest objęty formą ochrony zabytków np. jest wpisany do ewidencji zabytków, rejestru zabytków itp.
5. W przypadku operacji z zakresu ochrony dziedzictwa przyrodniczego, pomoc inwestycyjna jest przyznawana, jeżeli wnioskodawca wykaże, iż operacja będzie realizowana na obszarze objętym formą ochrony przyrody lub dotyczy pomnika przyrody.
6. W przypadku operacji realizowanej w ramach działalności gospodarczej albo w celu podjęcia działalności gospodarczej, albo w zakresie rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych, pomoc jest przyznawana, jeżeli operacja:
 - 1) dotyczy działalności gospodarczej zgodnej z celami LSR
 - 2) jest uzasadniona ekonomicznie, co potwierdza przedłożony uproszczony biznesplan, przy czym biznesplan zawiera co najmniej:
 - a) opis wyjściowej sytuacji ekonomicznej wnioskodawcy;
 - b) wskazanie celu, w tym zakładanego ilościowego i wartościowego poziomu sprzedaży produktów lub usług;
 - c) informacje dotyczące zasobów lub kwalifikacji posiadanych przez wnioskodawcę niezbędnych ze względu na przedmiot operacji, którą zamierza realizować;
 - d) wskazanie deklarowanych do utworzenia miejsc pracy;
 - e) planowany zakres działań niezbędnych do osiągnięcia celu;
7. W przypadku operacji z podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, pomoc jest przyznawana, jeżeli:
 - 1) operacja zakłada podjęcie we własnym imieniu działalności gospodarczej, do której stosuje się przepisy ustawy Prawo przedsiębiorców oraz:
 - 2) zgłoszenie wnioskodawcy ubiegającego się o przyznanie pomocy do ubezpieczenia emerytalnego, ubezpieczeń rentowych i ubezpieczenia wypadkowego na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych

z tytułu wykonywania tej działalności jeżeli osoba ta nie jest objęta tym ubezpieczeniem lub

- 3) wnioskodawcy nie została dotychczas przyznana pomoc na operację;
 - 4) załączony uproszczony biznesplan jest racjonalny i uzasadniony zakresem operacji, w szczególności, jeżeli suma kosztów planowanych do poniesienia w ramach tej operacji, ustalona z uwzględnieniem wartości rynkowej tych kosztów, jest nie niższa niż 50 tys. zł.
8. W przypadku operacji z zakresu rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych przez tworzenie:
- 1) gospodarstw agroturystycznych, pomoc jest przyznawana jeżeli:
 - a) została przedłożona koncepcja:
 - wdrożenia systemu kategoryzacji WBN oraz
 - rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń
 - b) wnioskodawca przewiduje przystąpienie do organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich nie później niż w dniu złożenia WOP,
 - 2) zagród edukacyjnych, pomoc jest przyznawana jeżeli:
 - a) została przedłożona koncepcja rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń,
 - b) Została przedłożona ocena planowanego przedsięwzięcia pod kątem spójności z założeniami Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych,
 - c) wnioskodawca przewiduje przystąpienie do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych prowadzonej przez CDR O/Kraków nie później niż w dniu złożenia WOP;
 - 3) gospodarstw opiekuńczych, pomoc jest przyznawana jeżeli:
 - a) została przedłożona koncepcja rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń obejmująca program agroterapii, przygotowany we współpracy z przedstawicielem właściwego terytorialnie ośrodka doradztwa rolniczego
 - b) Operacja zakłada dostosowanie gospodarstwa do Modelu Gospodarstwa Opiekuńczego;
9. W przypadku operacji z zakresu tworzenia KŁŻ, pomoc jest przyznawana, jeżeli:
- 1) operacja dotyczy wprowadzania do obrotu lub sprzedaży produktów rolnych oraz nie dotyczy produkcji rolnej oraz przetwarzania tych produktów.
 - 2) operacja przewiduje wykorzystanie:

- a) różnorodnych kanałów komunikacji z konsumentem (aplikacja na urządzenia mobilne, sklep internetowy),
 - b) wspólne logo dla wszystkich producentów oraz produktów objętych projektem oraz wykorzystujących zasoby danego KŁŻ;
10. W przypadku operacji z zakresu rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej, pomoc jest przyznawana jeżeli:
- 1) została przedłożona koncepcja rozwoju przedsiębiorstwa,
 - 2) biznesplan.
11. W przypadku operacji z zakresu rozwoju gospodarstw agroturystycznych pomoc jest przyznawana, jeżeli operacja przewiduje wdrożenie:
- 1) koncepcji wdrożenia systemu kategoryzacji WBN, poprzez podwyższenie jakości świadczonych usług potwierdzonych ponowną kategoryzacją lub
 - 2) koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń, poprzez wskazanie nowych usług w gospodarstwie.
12. W przypadku operacji z zakresu rozwoju zagród edukacyjnych pomoc jest przyznawana, jeżeli:
- 1) Zagroda edukacyjna została zarejestrowana w Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych,
 - 2) operacja przewiduje wdrożenie koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń, poprzez wskazanie nowych usług w gospodarstwie w ramach dwóch nowych celów tematycznych.
13. W przypadku operacji z zakresu rozwoju gospodarstw opiekuńczych pomoc jest przyznawana, jeżeli operacja przewiduje:
- 1) wskazanie nowych usług w gospodarstwie np. usługi dowodu podopiecznych do gospodarstwa
 - 2) podwyższenie jakości świadczonych usług w gospodarstwie.
14. W przypadku operacji z zakresu rozwoju KŁŻ pomoc jest przyznawana, jeżeli operacja przewiduje:
- 1) objęcie sprzedażą nowego asortymentu o cechach lub ilościach wymagających nakładów finansowych na dostosowanie posiadanej infrastruktury lub,
 - 2) rozszerzeniem współpracy o minimum 5 nowych rolników lub,
 - 3) implementacją nowych systemów sprzedaży, rozliczeń księgowych lub,

- 4) szerszą promocję, rozszerzenie kręgu odbiorców poprzez zastosowanie różnorodnych kanałów komunikacji z konsumentem (aplikacja na urządzenia mobilne, itp.).
15. W przypadku operacji z zakresu rozwijania pozarolniczej działalności gospodarczej albo rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych, pomoc jest przyznawana:
- 1) tylko raz,
 - 2) po upływie 1 roku od dnia wypłaty pomocy na podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne albo tworzenie gospodarstwa agroturystycznego, albo zagrody edukacyjnej, albo gospodarstwa opiekuńczego albo KŁŻ, w przypadku gdy taka pomoc była przyznana lub wypłacona.
16. W przypadku operacji z zakresu poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach: „rozwój przedsiębiorczości (...)” i „rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych pomoc jest przyznawana, jeżeli:
- 1) - planowane efekty operacji będą ogólnodostępne lub służyły zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej,
 - 2) - efekty operacji nieinwestycyjnych lub inwestycyjnych nieinfrastrukturalnych mają służyć zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej.
17. W przypadku operacji z zakresu przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi pomoc jest przyznawana, jeżeli:
- 1) operacja jest realizowana wyłącznie w formule projektu grantowego,
 - 2) spełnia warunki przyznania pomocy na projekt grantowy
 - 3) zakończenie, rozumiane jako złożenie WOP nastąpi nie później niż do końca grudnia 2025 r.,
 - 4) każda koncepcja inteligentnej wsi przygotowywana w ramach projektu grantowego przewiduje:
 - a) objęcie obszaru zamieszkanego przez nie więcej niż 20 tys. mieszkańców, który nie jest objęty inną koncepcją inteligentnej wsi, przy czym liczbę mieszkańców określa się na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok, w którym ogłoszono nabór wniosków o powierzenie grantów na podstawie wynikowych informacji

statystycznych ogłaszanych, udostępnianych lub rozpowszechnionych zgodnie z przepisami o statystyce publicznej;

- b) uwzględnienie użycia technologii cyfrowych i telekomunikacyjnych lub lepszego wykorzystania wiedzy;
- c) korzyści dla lokalnej społeczności, w szczególności w zakresie poprawy jakości życia, podniesienia jakości usług lokalnych lub bezpieczeństwa, poszanowania środowiska i klimatu lub rozwiązywania problemów dotyczących niedoinwestowania, starzejącego się społeczeństwa, wyludnienia, niewystarczającej liczby miejsc pracy lub przepaści cyfrowej;
- d) jej realizację w partnerstwie co najmniej z jednym podmiotem z obszaru nią objętego;
- e) zapewnienie udziału różnych podmiotów z obszaru nią objętego w procesie jej opracowania, w tym przeprowadzenie konsultacji z lokalną społecznością;
- f) brak sprzeczności z innymi dokumentami strategicznymi dla obszaru nią objętego, w szczególności z LSR.

5) Grant na przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi obejmującej dany obszar może zostać udzielony tylko jeden raz.

18. W przypadku operacji z zakresu poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej pomoc jest przyznawana, jeżeli operacja służy zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej.

19. Włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji – pomoc jest przyznawana, jeżeli operacja nie jest realizowana w ramach działalności gospodarczej, do której stosuje się ustawę Prawo przedsiębiorców.

20. W przypadku gdy operacja jest inwestycją infrastrukturalną pomoc jest przyznawana, jeżeli jest realizowana:

- 1) na obszarze objętym LSR.
- 2) na nieruchomości będącej w posiadaniu wnioskodawcy/beneficjenta przez okres ubiegania się o przyznanie pomocy na operację, okres realizacji operacji oraz okres trwałości operacji.

21. W przypadku pomocy:

- 1) na operację własną, pomoc jest przyznawana jeżeli:

- a) LGD wykaże zgodność operacji z LSR (celem/przedsięwzięciem, zakresem, dodatkowymi wymaganiami, jeżeli takie są) oraz uzasadni jej realizację przez LGD (wyjaśni dlaczego operacje nie może być realizowana przez inne podmioty),
- b) operacja:
 - jest niezbędna do osiągnięcia danego celu/przedsięwzięcia LSR,
 - realizuje cele publiczne oraz niekomercyjne,
 - spełni warunki przyznania pomocy dla danego zakresu,
 - koszt operacji własnej mieści się w dostępnym limicie na operacje własne tj. 20% środków na komponent Wdrażanie LSR,
 - nie jest projektem partnerskim,
 - WOPP zawiera opis znaczenia operacji własnej dla realizacji LSR.

2) na projekt grantowy, pomoc jest przyznawana jeżeli:

- a) wysokość każdego grantu, jaki ma być udzielony grantobiorcy, będzie określona zgodnie regułami określonymi w rozdziale IV.1 Forma, wysokość oraz limity pomocy;
- b) w ramach projektu grantowego jest planowane wykonanie co najmniej 2 zadań służących osiągnięciu celu projektu grantowego, a w przypadku projektu grantowego w zakresie przygotowania koncepcji inteligentnych wsi – 5 zadań;
- c) koszty planowane do poniesienia przez grantobiorcę spełniają warunki kwalifikowalności;
- d) każdy grantobiorca spełnia warunki przyznania pomocy w zakresie określonym dla danego zakresu wsparcia, w którym realizowany jest projekt grantowy, z tym że w przypadku grantobiorcy, który zgodnie ze swoim statutem w ramach swojej struktury organizacyjnej powołał jednostki organizacyjne, takie jak sekcje lub koła, pomoc jest przyznawana, nawet gdy warunek powiązania grantobiorcy z obszarem objętym LSR nie jest spełniony, jeżeli obszar działalności grantobiorcy i jego jednostki organizacyjnej pokrywa się z obszarem wiejskim objętym LSR, a realizacja zadania, na które jest udzielany grant, jest związana z przedmiotem działalności danej jednostki organizacyjnej.

IV.5. Rodzaje kryteriów wyboru operacji oraz zasady ich określania

1. Kolejność przysługiwania pomocy jest ustalana na podstawie oceny przy użyciu kryteriów wyboru operacji, które ustalane są przez LGD, przy czym warunki te muszą być logicznie powiązane ze stwierdzonymi potrzebami, określonymi celami oraz przyjętymi wskaźnikami rezultatu (realizacji celu LSR) oraz nie mogą być dyskryminujące.
2. LGD może:
 - 1) zastosować różnorodne kryteria wyboru:
 - a) dostępne tj. warunkujące udzielenie wsparcia,
 - b) rankingujące tj. premiujące operacje o określonym charakterze;
 - 2) określić minimum punktowe dla danych kryteriów wyboru.
3. Rekomenduje się LGD zastosowanie co najmniej części poniższych kryteriów rankingujących operacje:
 - 1) objęte oddolnymi koncepcjami inteligentnej wsi – możliwość wyboru przez LGD najlepszych koncepcji, w ramach których projekty będą premiowane lub premiowanie projektów z każdej koncepcji, na przygotowanie której LGD zarezerwowała środki LSR,·
 - 2) zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko,
 - 3) dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do grup zdiagnozowanych jako grupy w niekorzystnej sytuacji,
 - 4) realizowane przez młode kobiety prowadzące/współprowadzące gospodarstwo rolne w ramach zakresu rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych,
 - 5) realizowane w partnerstwie (z wyłączeniem operacji, które z zasady są realizowane w partnerstwie np. operacje w zakresie tworzenia albo rozwoju KŁŻ),
 - 6) zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, gospodarki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności).
 - 7) innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR (z uwzględnieniem stopnia rozwoju danego obszaru),

- 8) wykorzystujące lokalny potencjał (najlepiej endemiczny) tj. np. zasoby naturalne, w tym przyrodnicze, lokalizację, dziedzictwo lokalne, w tym kulinarne, popyt na szczególnego rodzaju usługi (np. srebrna gospodarka lub usługi opiekuńcze nad dziećmi itp.),
 - 9) zapewniających tworzenie nowych miejsc pracy oraz zatrudnienie na nich pracowników, jeżeli taką deklarację złożył wnioskodawca w celu uzyskania dodatkowych punktów za spełnienie kryteriów wyboru (jeżeli dotyczy).
4. Kryteria wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowych, również ustalane są przez LGD.

V. Wyplata pomocy

1. Warunki dotyczące wypłaty pomocy zostały określone w wytycznych podstawowych.
2. Pomoc jest wypłacana zgodnie z wytycznymi podstawowymi, przy czym w przypadku WOP I SW rozpatruje go w terminie nie dłuższym niż 14 dni.

V.1. Warunki wypłaty pomocy formie płatności ryczałtowych

3. W przypadku pomocy w formie **płatności ryczałtowych** - pomoc jest wypłacana w 2 ratach, za wyjątkiem płatności ryczałtowych stanowiących grant w ramach projektu grantowego, przy czym pierwsza rata nie może przekroczyć 80% kwoty pomocy:
4. WOP I składa się w terminie 3 miesięcy od dnia zawarcia umowy o przyznaniu pomocy, a pierwszą ratę pomocy wypłaca się, jeżeli beneficjent rozpoczął realizację operacji, w szczególności:
 - 1) uzyskał ostateczne pozwolenia, zezwolenia lub inne decyzje, w tym ostateczną decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, których uzyskanie jest wymagane przez odrębne przepisy do realizacji inwestycji objętych operacją, a także kopie innych dokumentów potwierdzających spełnienie określonych w odrębnych przepisach warunków realizacji inwestycji objętych operacją lub przeprowadził analizę wykonalności inwestycji, jeżeli dotyczy;
 - 2) zamieścił na swojej stronie internetowej informacje o realizowanym projekcie,
 - 3) ponadto w przypadku operacji w zakresie:

- a) podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, jeżeli:
- podjął we własnym imieniu działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy Prawo przedsiębiorców potwierdzoną zgłoszeniem do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej,
 - dokonał zgłoszenie do ubezpieczenia emerytalnego, ubezpieczeń rentowych i ubezpieczenia wypadkowego na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych z tytułu wykonywania tej działalności jeżeli osoba ta nie jest objęta tym ubezpieczeniem,
- b) tworzenie gospodarstw agroturystycznych, jeżeli uzyskał pozytywną opinię Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej „GG” w zakresie działań związanych z spełnieniem lub podwyższeniem standardów wymaganych przez Kategoryzację WBN,
- c) tworzenie zagród edukacyjnych, jeżeli:
- Dokonał zgłoszenia do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo wpisu Krajowego Rejestru Sądowego,
 - dokonał oceny planowanego przedsięwzięcia pod kątem spójności z założeniami Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych,
- d) tworzenie gospodarstw opiekuńczych, jeżeli:
- dokonał zgłoszenia do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo Krajowego Rejestru Sądowego chyba, że prowadzi działalność, o której mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz uzyskał status organizacji pożytku publicznego;
- e) tworzenia KŁŻ, jeżeli przedstawił analizę dotyczącą oczekiwań i potrzeb konsumentów wraz z wyjaśnieniem, w jakim stopniu proponowana oferta odpowiada na te oczekiwania, a także wskazaniem, na czym polega przewaga rynkowa oferowanych produktów.

5. WOP II składa się w terminie wskazanym w umowie o przyznaniu pomocy a drugą ratę pomocy wypłaca się, jeżeli beneficjent:

- 1) zrealizował zadania objęte wnioskiem i umową o przyznaniu pomocy,
- 2) uzyskał inne niż określone wyżej ostateczne pozwolenia, zezwolenia i decyzje, których uzyskanie jest wymagane przez odrębne przepisy w związku ze zrealizowaną operacją ale nie było możliwe na etapie WOPP,
- 3) utworzył deklarowane nowe miejsca pracy oraz zatrudniał na nich pracowników, jeżeli taką deklarację złożył w celu uzyskania dodatkowych punktów za spełnienie kryteriów wyboru (jeżeli dotyczy).
- 4) ponadto w przypadku operacji w zakresie:
 - a) tworzenia gospodarstw agroturystycznych, jeżeli:
 - obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie zostały zgłoszone do ewidencji innych obiektów hotelarskich zgodnie z art. 35 ust. 3 i 4 oraz art. 38 ust. 3 ustawy o usługach hotelarskich;
 - beneficjent realizuje koncepcję wdrożenia:
 - systemu kategoryzacji WBN, tym samym podał ocenie kategoryzacji i uzyskał zakładaną kategorię oraz
 - rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń,
 - beneficjent przedłożył potwierdzone przystąpienie do organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich nie później niż w dniu złożenia WOP II;
 - b) tworzenia zagród edukacyjnych, jeżeli:
 - beneficjent realizuje koncepcję rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń,
 - została potwierdzone przystąpienie do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych prowadzonej przez CDR O/Kraków nie później niż w dniu złożenia WOP;
 - c) tworzenia gospodarstw opiekuńczych, jeżeli gospodarstwo w wyniku realizacji operacji będzie:

- dostosowane do przebywania w nim maksymalnie 8 uczestników/podopiecznych przez przeciętnie 22 dni w miesiącu
- posiadać pomieszczenie wspólne min. 25 m² wyposażone w stół dla 10 osób, sofę, TV, radio, z dostępem do łazienki z ubikacją ,
- posiadać osobną ubikację dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- posiadać pomieszczenie dostosowane do przygotowywania posiłków uczestnikom,

d) tworzenia KŁŻ:

- zastosował wspólne logo dla wszystkich producentów oraz produktów objętych projektem oraz wykorzystujących zasoby danego KŁŻ,
- wykorzystuje różnorodne kanały komunikacji z konsumentem (co najmniej 2 kanały np. aplikacja na urządzenia mobilne, sklep internetowy, strona internetowa),
- realizuje uproszczony biznesplan.

V.2. Warunki wypłaty pomocy formie zwrotu części kosztów.

1. W przypadku pomocy w formie zwrotu części kosztów - pomoc jest wypłacana maksymalnie w 2 częściach po zrealizowaniu maksymalnie 2 etapów operacji:
 - 1) płatność pośrednia jest wypłacana po zrealizowaniu I etapu operacji, jeżeli postanowienia umowy o przyznaniu pomocy dotyczące tego etapu zostały zrealizowane, w szczególności gdy beneficjent zamieścił na swojej stronie internetowej informacje o realizacji operacji dotyczące rozwoju tej działalności.
 - 2) płatność ostateczna jest wypłacana po zrealizowaniu operacji lub II etapu operacji zgodnie z postanowieniami umowy o przyznaniu pomocy, jeżeli cel operacji został osiągnięty.
2. Dodatkowo w przypadku operacji w zakresie:
 - 1) rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej płatność jest wypłacana, jeżeli beneficjent rozpoczął świadczenie usług zgodnie z koncepcją rozwoju przedsiębiorstwa i rozpoczął wdrażanie biznesplanu;

- 2) rozwój gospodarstw agroturystycznych płatność jest wypłacana, jeżeli:
 - a) zrealizował koncepcję wdrożenia systemu kategoryzacji WBN tj. poddał kategoryzacji WBN gospodarstwo agroturystyczne oraz uzyskał zakładaną w projekcie kategorię tj. certyfikat i tablicę rekomendacyjną, którą umieścił w widocznym miejscu,
 - b) kontynuuje realizację koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń,
 - c) przystąpił do organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich;
 - 3) rozwijanie zagród edukacyjnych płatność jest wypłacana, jeżeli:
 - a) kontynuuje realizację koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń,
 - b) przystąpił do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych prowadzonej przez CDR O/Kraków;
 - 4) rozwijanie gospodarstw opiekuńczych płatność jest wypłacana, jeżeli:
 - a) obiekt spełnia minimalne wymagania lokalowe określone w modelu gospodarstwa opiekuńczego,
 - b) Beneficjent kontynuuje realizację koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń obejmującą program agroturystyki przygotowany we współpracy z przedstawicielem właściwego terytorialnie ośrodka doradztwa rolniczego,
 - 5) rozwijanie KŁŻ płatność jest wypłacana, jeżeli zrealizował koncepcję rozwoju KŁŻ tj. zwiększył efektywność istniejącego KŁŻ przez dostosowanie do zwiększonej liczby rolników/partnerów w ramach tego KŁŻ, rozszerzonego asortymentu, wdrożenia nowych systemów sprzedaży lub rozliczeń finansowych lub szerszą promocję, lub rozszerzenie kręgu odbiorców poprzez zastosowanie różnorodnych kanałów komunikacji z konsumentem.
3. Ponadto w przypadku:
- 1) projektów partnerskich, płatność jest wypłacana, jeżeli został zrealizowany cały projekt partnerski objęty umową partnerską a nie tylko zadania objęte jedną umową przyznania pomocy,
 - 2) projektów grantowych płatność jest wypłacana, jeżeli: jeżeli każdy grantobiorca oraz każde zadanie, na który udzielono grant spełnia warunki przyznania pomocy a w przypadku projektów grantowych w zakresie przygotowania koncepcji inteligentnej wsi, płatność jest wypłacana, jeżeli

dodatkowo każda koncepcja inteligentnej wsi w ramach projektu grantowego, na którą udzielono grantu zawiera w szczególności:

- opis procesu opracowania koncepcji, w tym przeprowadzenia konsultacji z lokalną społecznością,
 - uproszczoną analizę słabych i mocnych stron (SWOT) obszaru objętego tą koncepcją,
 - plan włączenia społeczności w późniejszą ewentualną realizację tej koncepcji, z uwzględnieniem roli sołtysa lub rady sołeckiej w tym procesie,
 - listę projektów, które będą się składać na realizację tej koncepcji, uwzględniających komponent cyfrowy, środowiskowy lub klimatyczny;
- 3) operacji związanych ze świadczeniem usług w ramach działalności gospodarczej, lub innej działalności w ramach pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych lub KŁŻ, jeżeli beneficjent promuje świadczone przez siebie usługi, wskazuje ich zakres i asortyment.

VI. Zobowiązania w okresie związania celem

1. Zobowiązania w okresie związania celem zostały określone w wytycznych podstawowych.
2. Ponadto beneficjent zobowiązuje się w szczególności do:
 - 1) utrzymania zrealizowanej inwestycji co najmniej w okresie 5 lat od dnia wypłaty pomocy tj. płatności ostatecznej lub drugiej raty pomocy a w przypadku beneficjenta będącym mikroprzedsiębiorstwem albo małym przedsiębiorstwem do dnia upływu 3 lat od dnia wypłaty pomocy tj. płatności ostatecznej lub drugiej raty pomocy, przy czym w przypadku beneficjenta będącego mikroprzedsiębiorstwem albo małym przedsiębiorstwem, któremu pomoc na daną operację została udzielona w celu podjęcia tej działalności obowiązek ten ulega skróceniu do 2 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy, za wyjątkiem pomocy udzielonej na rozwijanie KŁŻ, gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych oraz gospodarstw opiekuńczych, gdzie okres trwałości inwestycji nie może być krótszy niż 5 lat a w przypadku

- pomocy na tworzenie KŁŻ, gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych oraz gospodarstw opiekuńczych nie może być krótszy niż 3 lata;
- 2) prowadzenia działalności, na którą została przyznana pomocy w okresie 5 lat od dnia wypłaty pomocy tj. płatności ostatecznej lub drugiej raty pomocy a w przypadku beneficjenta będącym mikroprzedsiębiorstwem albo małym przedsiębiorstwem co najmniej do dnia upływu 3 lat od dnia wypłaty pomocy tj. płatności ostatecznej lub drugiej raty pomocy, przy czym w przypadku beneficjenta będącego mikroprzedsiębiorstwem albo małym przedsiębiorstwem, któremu pomoc na daną operację została udzielona w celu podjęcia tej działalności obowiązek ten ulega skróceniu do 2 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy; za wyjątkiem pomocy udzielonej na rozwijanie KŁŻ, gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych oraz gospodarstw opiekuńczych, gdzie okres prowadzenia działalności nie może być krótszy niż 5 lat a w przypadku pomocy na tworzenie KŁŻ, gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych oraz gospodarstw opiekuńczych nie może być krótszy niż 3 lata.

Okres ten ulega wydłużeniu w przypadku zawieszenia prowadzonej działalności gospodarczej o czas równy sumie wszystkich zawiesznień ww. okresie;

- 3) realizacji uproszczonego biznesplanu oraz sprawozdawania z jego realizacji, jeżeli dotyczy;
- 4) realizacji warunków deklaracyjnych podlegających ocenie kryteriami wyboru, jeżeli dotyczy prowadzenia ewidencji świadczonych usług lub sprzedaży produktów rolnych (odpowiednio), jeżeli dotyczy;
- 5) bieżącego informowania o świadczonych usługach i ich zakresie lub asortymencie poprzez ogólnodostępne środki przekazu, jeżeli dotyczy.
- 6) Ponadto w przypadku operacji w zakresie :
- a) tworzenia i rozwoju gospodarstw agroturystycznych:
- kontynuacji realizacji przedłożonych wraz z WOPP koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń;
 - kontynuowanie członkostwa w organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich,
 - poddania się inspekcji kontrolnych prowadzonych przez PFTW „GG”;
- b) tworzenia i rozwoju zagród edukacyjnych:

- kontynuacji realizacji koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń;
 - kontynuowanie członkostwa w Ogólnopolskich Sieci Zagród Edukacyjnych prowadzonej przez CDR O/ Kraków;
- c) tworzenia i rozwoju gospodarstw opiekuńczych:
- kontynuacji realizacji koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń obejmującej program agroturystyki;
- d) rozwoju współpracy w ramach KŁŻ:
- niedokonywania zmian w składzie partnerstwa w okresie realizacji operacji bez zgody SW, także w okresie 2 lat od dnia otrzymania płatności drugiej transzy;
 - niefinansowania kosztów kwalifikowalnych operacji współfinansowanych z innych środków publicznych,
 - ograniczeń lub warunków w zakresie:
 - prowadzenia wspólnej sprzedaży przez partnerstwo przez okres 2 lat od dnia otrzymania płatności drugiej transzy;
 - przedłożenia SW/LGD, w terminie 21 dni od dnia zawarcia umowy, informacji na temat realizowanej operacji oraz upowszechnienia tej informacji na stronie internetowej;
 - przedłożenia SW wraz z wnioskiem o płatność końcową, sprawozdania z realizacji operacji oraz upowszechnienia informacji zawartych w tym sprawozdaniu, na stronie internetowej,
 - prowadzenia i aktualizacji strony internetowej;
 - prowadzenia ewidencji wspólnej sprzedaży partnerstwa przez okres 2 lat od dnia otrzymania płatności drugiej transzy;
 - przedłożenia SW sprawozdania z realizacji planu działania partnerstwa, w terminie 30 dni od dnia, w którym upływie odpowiednio rok oraz 2 lata od dnia otrzymania płatności drugiej raty,
3. Umowa zawiera także określenie warunków i sposobu pozyskiwania od beneficjenta danych, które jest on obowiązany udostępnić na podstawie przepisów prawa.

4. Zobowiązania beneficjentów będących podmiotami wchodzącymi w skład partnerstwa nieposiadającej zdolności prawnej określone w umowie są zobowiązaniami solidarnymi.
5. Beneficjent będący przedsiębiorcą informuje SW o realizacji zobowiązań związanych z działalnością gospodarczą, na którą została udzielona pomoc na 3 miesiące przed upływem każdego roku okresu związania celem.

VII Opis wdrażania szczególnych rodzajów operacji

VII.1. Opis wdrażania projektów partnerskich

1. WOPP na realizację projektu partnerskiego może być złożony w ramach standardowego konkursu w ramach wdrażania LSR (analogicznie w przypadku operacji realizowanej w partnerstwie). LGD ma obowiązek premiować w kryteriach wyboru projekty partnerskie. LGD może także ogłosić konkurs dedykowany projektom partnerskim (operacjom w partnerstwie podobnie).
2. LGD dokonuje wyboru beneficjentów, SW proceduje umowę o przyznaniu pomocy i rozliczenie jej realizacji.
3. WOPP na realizację projektu partnerskiego składa partner do LGD ze swojego obszaru LSR. Partner spoza obszaru danej LSR może złożyć WOPP realizacji projektu partnerskiego do LGD z innego obszaru objętego LSR, jednak uzyskanie wsparcia ze środków EFRROW przez wszystkich partnerów nie jest konieczne.
4. W przypadku, gdy w projekcie partnerskim uczestniczy więcej niż jeden partner z obszaru jednej LSR, partnerzy z tej LSR wybierają spośród siebie partnera koordynującego. Partner koordynujący reprezentuje pozostałych partnerów podczas wyboru operacji przez LGD oraz podczas postępowania w sprawie przyznania pomocy prowadzonego przez SW.
5. Pomoc na realizację projektu partnerskiego jest przyznawana podmiotom z obszaru danej LSR. Partner z obszaru innej LSR (a w projekcie partnerskim międzynarodowym partner z innego kraju) nie jest stroną umowy o przyznaniu pomocy. Jeśli z obszaru jednej LSR w projekcie partnerskim uczestniczy kilku partnerów z tej LSR to zawierana jest z nimi jedna umowa wielostronna. Do WOPP na realizację projektu partnerskiego obowiązkowym załącznikiem jest umowa

partnerska tj. umowa o współpracy zawarta między wszystkimi partnerami projektu. We wniosku na realizację projektu partnerskiego wnioskodawca musi uzasadnić wartość dodaną tego projektu partnerskiego (względem operacji, o tym samym celu, która byłaby realizowana przez jeden podmiot) oraz przedstawić podział zadań między partnerami projektu.

VII.2. Opis wdrażania operacji własnych

1. Co do zasady środki LSR dedykowane są podmiotom z obszaru objętego LSR innym niż LGD. Jednak z uwagi na to, że nie wszystkie zadania ważne a nawet konieczne do wdrożenia LSR cieszą się zainteresowaniem tych podmiotów, uzasadnione jest umożliwienie ich realizacji przez LGD. Uzasadnione jest jednak zapewnienie spełnienia przez operacje własne LGD podstawowych warunków przyznania pomocy oraz zasad konkurencyjności względem operacji planowanych przez innych wnioskodawców. Dlatego operacje własne LGD muszą stanowić nieodłączną część planowanych do realizacji w ramach LSR przedsięwzięć, a tym samym WOPP na operacje własne powinny być składane w ramach naborów ogłaszanych przez LGD. Tym samym WOPP złożony w ramach naboru przez LGD będzie podlegać ocenie przez organ właściwy do wyboru operacji (radę ewentualnie zarząd w przypadku, o którym mowa w art. 4 ust. 3 pkt 4 ustawy RLKS).
2. Ponadto, oprócz spełnienia podstawowych warunków przyznania pomocy operacja własna musi być uzasadniona w szczególny sposób, nie tylko pod kątem jej zasadności w kontekście realizacji LSR, ale także jej realizacji przez LGD a nie inny podmiot. Ważne jest, że operacja własna LGD ma przynosić korzyść nie tylko LGD jako beneficjentowi pomocy, lecz społeczności lokalnej, dlatego powinna realizować cele publiczne oraz niekomercyjne. Aby nie ograniczać dostępu innych podmiotów do wsparcia ze środków LSR został ustanowiony limit środków na ten cel w wysokości 20% komponentu Wdrażanie LSR.

VII.3. Opis wdrażania operacji grantowych

1. WOPP na projekty grantowy LGD składa do SW.
2. Projektem grantowym jest operacja, w której LGD udziela grantów na realizację zadań służących osiągnięciu celu tej operacji przez grantobiorców. Grantobiorcą jest podmiot publiczny albo prywatny wybrany w drodze otwartego konkursu ogłoszonego przez LGD w ramach realizacji projektu grantowego. Grantobiorcą nie

może być podmiot wykluczony z możliwości otrzymania wsparcia w ramach programu. Wybór grantobiorców do realizacji zadań w ramach projektu grantowego następuje w sposób konkurencyjny po przyznaniu pomocy na projekt grantowy. Procedury wyboru grantobiorców zatwierdzane są przez SW.

3. Projekty grantowe mogą składać się z zadań:

- jednorodnych, powtarzalnych, lub
- różnorodnych, komplementarnych względem siebie (uzupełniających się, dopełniających się), lub
- stanowiących kombinację dwóch powyższych rodzajów które realizowane sposobem jednoczesny lub skoordynowany przynoszą wartość dodaną.

4. Grantem są środki finansowe programu, które LGD powierzyła grantobiorcy na podstawie umowy na realizację zadań służących osiągnięciu celu projektu grantowego. Grant jest kosztem realizacji projektu grantowego, a jego rozliczenie może nastąpić w formie:

- kosztu jednostkowego w przypadku zadania polegającego na przygotowaniu koncepcji inteligentnej wsi,
- płatności ryczałtowej w przypadku zadania polegającego na przygotowaniu projektu partnerskiego.

5. Refundacja kosztów/grantów poniesionych przez LGD w formie grantów uzależniona jest od prawidłowości realizacji zadań przez grantobiorców. Odpowiedzialność za prawidłową realizację zadań w ramach projektu grantowego ponosi LGD. Stosunki między LGD i grantobiorcą reguluje umowa o powierzenie grantu.

6. Umowa o powierzenie grantu określa co najmniej:

- 1) zadania grantobiorcy służące osiągnięciu celu projektu grantowego;
- 2) kwotę grantu i wkładu własnego grantobiorcy;
- 3) warunki przekazania i rozliczenia grantu;
- 4) zobowiązanie do zwrotu grantu – w przypadku wykorzystania go niezgodnie z celem projektu grantowego;
- 5) zobowiązanie grantobiorcy do poddania się kontroli przeprowadzanej przez LGD lub inne podmioty lub instytucje do tego uprawnione lub na zlecenie tych podmiotów lub instytucji.

7. LGD odpowiada w szczególności za:

- 1) realizację projektu grantowego zgodnie z założonym celem;
- 2) przygotowanie i przekazanie SW procedur wyboru i oceny grantobiorców uwzględniających kryteria wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowych, wraz z procedurą ustalania lub zmiany tych kryteriów;
- 3) wybór grantobiorców na podstawie kryteriów, o których mowa w pkt 2;
- 4) zawieranie z grantobiorcami umów o powierzenie grantu;
- 5) rozliczanie wydatków poniesionych przez grantobiorców;
- 6) monitorowanie realizacji zadań przez grantobiorców;
- 7) kontrolę realizacji zadań przez grantobiorców;
- 8) odzyskiwanie grantów – w przypadku ich wykorzystania niezgodnie z celem projektu grantowego.